

Oponentský posudek na bakalářskou práci Ondřeje Vinše *Apel a absurdita v textech Václava Havla*

Bakalářská práce Ondřeje Vinše je nadprůměrná. Opírá se o metody kognitivní lingvistiky (Anna Wierzbicka, Irena Vaňková), zejména o knihu Davida Danahera *Reading Václav Havel* (česky 2016). Na tomto základě autor samostatně analyzuje dva klíčové pojmy v textech Václava Havla: apel a absurditu. Po jejich vymezení (kapitoly 3 a 4) následně zkoumá, podle chronologického pořadí vzniku textů, jejich funkce. V páté kapitole je to Havlova esejistika, politická publicistika, stylizovaná korespondence manželce Olze, knižní rozhovor s Karlem Hvížd'alou (absurdní, absurdita, absurdno). V kapitole šesté jeho rozhlasové projevy ze srpna 1968, dopisy Alexandru Dubčekovi a Gustávu Husákovi, znovu dopisy Olze z vězení a projev v Rudolfinu 1997 (apelovat, vyzývat, žádat, volat k odpovědnosti, apelativní, výzva, apel). Havlovy dramatické texty tedy analyzovány nejsou, jen okrajově jsou na s. 32-33 citovány a reflektovány jeho komentáře k Asanaci a vaňkovským aktovkám (které jsou zařazeny do kapitoly „Referenční klíčový pojem absurdita“, ale náleží, jak se mi zdá, spíše do následující kapitoly věnované „apelu“).

Práce má jasné metodologické podloží, autor se dobře orientuje v teoretické literatuře (kognitivní lingvistika), v Havlových textech i v literatuře o nich, jeho argumentace je přesvědčivá a logická. Zajímavý je například postřeh, že Havel systematicky uvozuje své reflexivní texty narativem osobního rázu (s. 14). Nebo poznámka (na s. 27) o tom, že Havel sice často pracoval s cizími pojmy a myšlenkami, ale rekonceptualizoval je, aby vyjádřil vlastní myšlenku. (Ostatně podobně jako Jan Hus, Karel Havlíček nebo T. G. Masaryk.) Havlovu poznámku v dopise Husákovi, že „nic nezůstává zapomenuto“ (s. 37) můžeme vnímat jako snad bezděčnou kontradikci ke Kunderově vymezení normalizačního Československa jako země zapomnění a Gustáva Husáka jako „prezidenta zapomnění“. Dokládá protichůdnost hodnotového světa obou spisovatelů.

Bakalářské práci lze vytknout jen několik víceméně marginálních věcí. Tak na s. 20 se píše o přepracovaném vydání Esslinovy slavné knihy o absurdním divadle (podstatné části z ní vyšly česky už v polovině šedesátých let) a o tom, že přepracované vydání z osmdesátých let bylo doplněno o východní větev absurdního dramatu. Ve skutečnosti jsou tyto pasáže, věnované Slawomiru Mrozkovi a Václavu Havlovi, už ve vydání z konce let šedesátých. Na téže straně se píše o Janu Grossmanu jako o režiséru Divadla Na zábradlí. Grossman v tomto divadle nejen režíroval, byl šéfem činohry, vtiskl tvář činohernímu souboru Zábradlí, a hlavně byl Havlovým mentorem, učinil z něj dramaturga a svého nejbližšího spolupracovníka. Výrok o strašidle komunismu z počátku Komunistického manifestu není jen Marxův (s. 27), ale také Engelsův. V poslední kapitole nazvané *Diskuse* se srovnává Havlův koncept apelovosti se sémantickým gestem Jana Mukařovského. S tím lze souhlasit, jen bych článek Milana Jankoviče (který se u nás sémantickým gestem nejsoustavněji zabýval) z roku 1965 doplnil jeho novější studií *Perspektivy sémantického gesta* (v jeho knihách *Nesamozřejmost smyslu a Cesty za smyslem literárního díla*).

Jak řečeno, jde o připomínky okrajové. Opakuji, že práce Ondřeje Vinše je nadstandardní, samostatná, dobře promyšlená a také dobře napsaná. Jako oponent ji navrhuji hodnotit známkou „výborně“.

26.8. 2017

Jiří Holý